

Doplňující údaje:

0	5/2020	1. vydání	Mgr. Hykel, Ph.D.	Mgr. Bc. Polášek	Mgr. Veselá	Mgr. Gabriel
			v. r.	v. r.	v. r.	v. r.
Rev.	Datum	Popis	Vypracoval/a	Vypracoval/a	Kontroloval/a	Schválil/a

Objednatel:

Dopravoprojekt Brno a.s.
Kounicova 271/13, 602 00 Brno

Souprava:

Zhotovitel:

Ecological Consulting a.s.
Legionářská 1085/8, 779 00 Olomouc

Projekt:

**„Morava, km 230,728 – 231,934 – přírodě blízká
protipovodňová opatření na pravém břehu a
napojení levobřežního ramene“**

Číslo projektu:	310/19057
Vedoucí projektu:	Ing. Bělohoubek
Stupeň:	DUSP
Datum:	5/2020
Archiv:	

KÚ: Olomouckého kraje, Magistrát města Olomouce

Měřítko

**Hodnocení vlivů záměru na krajinný
ráz**

Část:

-

Příloha:

-

Objednatel: Dopravoprojekt Brno a.s.

Kounicova 271/13, 602 00 Brno

Zpracovatel: Ecological Consulting a.s.

Legionářská 1085/8, 779 00 Olomouc

květen 2020

Mgr. Michal Hykel, Ph.D.

Ecological Consulting a.s.

Legionářská 1085/8

779 00 Olomouc

IČ 25873962 DIČ CZ25873962 ①

Prvotní dokumentace je uložena v archivu objednatele.

Rozdělovník:

6× výtisk, 1× digitální verze:

Dopravoprojekt Brno a.s.

0× výtisk, 1× digitální verze:

Ecological Consulting a.s.

Řešitelský kolektiv:

Mgr. Michal Hykel, Ph.D.

- absolvent programu ochrana krajinného rázu dle § 12 zák. č. 114/1992 Sb. ČVUT, Fakulta stavební – Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu a užití výsledků případového a preventivního hodnocení v rozhodovacích procesech

Mgr. Bc. Rudolf Polášek

- absolvent programu ochrana krajinného rázu dle § 12 zák. č. 114/1992 Sb. ČVUT, Fakulta stavební – Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu a užití výsledků případového a preventivního hodnocení v rozhodovacích procesech

Obsah

1. Úvod	5
1.1. Krajinný ráz podle zákona.....	5
1.2. Definice pojmů.....	6
2. Metodika.....	7
3. Údaje o záměru.....	8
4. Potenciálně dotčený krajinný prostor.....	10
5. Oblast krajinného rázu	11
5.1. Geomorfologie	11
5.2. Hydromorfologie	11
5.3. Biogeografie	11
6. Vymezení míst krajinného rázu	12
Řeka Morava v km 230,728 – 231,934	12
7. Vyhodnocení vlivů.....	20
8. Závěr	22
9. Literatura a použité podkladové materiály	23

1. Úvod

Tato studie hodnotí vlivy výstavby záměru „Morava, km 230,728 – 231,934 – přírodě blízká protipovodňová opatření na pravém břehu a napojení levobřežního ramene“ na aspekty krajinného rázu ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Cílem práce je tedy vyhodnocení míry vlivu stavby a využití území z hlediska zásahu do krajinného rázu.

1.1. Krajinný ráz podle zákona

Ochrana krajinného rázu je zakotvena § 12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny:

(1) Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umísťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.

(2) K umísťování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(3) K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

(4) Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody.

K tomuto obtížně legislativně uchopitelnému paragrafu, užívajícímu nejednotně definovatelné pojmy a neměřitelná kritéria nebyla za dobu platnosti zákona vydána vyhláška ani metodický pokyn.

Kromě výše uvedené základní normy v oblasti ochrany přírody a krajiny problematiku ochrany krajinného rázu odrážejí následující právní předpisy:

- zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
- zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči (památkový zákon)
- zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí
- zákon č. 218/1997 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech

1.2. Definice pojmů

Hodnocení vlivů záměru na krajinný ráz pracuje přednostně s pojmy uvedenými v § 12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Definice pojmů vychází z metodické příručky Vorla et al. (2014) a Vorla et al. (2011):

Činnost snižující estetickou a přírodní hodnotu krajinného rázu oblasti či místa – taková činnost, která natolik naruší specifické znaky a hodnoty oblasti či místa, že změní význam a obsah nebo projev jednotlivých charakteristik.

Estetická hodnota krajiny – vyjádření přírodních a kulturních hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině; předpokladem vzniku estetické hodnoty jsou subjektivní vlastnosti pozorovatele, objektivní okolnosti pozorování a objektivní vlastnosti krajiny (skladba a formy prostorů, konfigurace prvků, struktura složek).

Harmonické měřítko krajiny – vyjadřuje takové členění krajiny, které odpovídá harmonickému vztahu činností člověka a přírodního prostředí; z hlediska fyzických vlastností krajiny se jedná o soulad měřítka celku a měřítka jednotlivých prvků

Harmonické vztahy v krajině – vyjadřují soulad činností člověka a přírodního prostředí (= absence rušivých jevů), trvalou udržitelnost užívání krajiny, harmonický soulad jednotlivých prvků krajinné scény.

Charakteristika krajinného rázu – dána druhem a uspořádáním krajinných složek, prvků a jevů nebo jejich souborů, které se podílejí na vzniku rázu krajiny; rozlišují se charakteristiky přírodní, kulturní a historické, které vnímáme jako soubor typických znaků.

Krajina – dle § 3 odstavce 1 písmene m) je krajina část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.

Krajinný ráz – tvořen přírodní, kulturní a historickou charakteristikou daného místa nebo oblasti, respektive vnímatelnými znaky a hodnotami těchto charakteristik.

Kulturní dominanty krajiny – krajinný prvek či složka v krajině nebo to jsou dochované stopy kultivace krajiny, jejichž význam je nesporný z historického hlediska, architektury či jiného oboru lidské činnosti a které ve svém projevu převládajícím způsobem ovlivňují znaky charakteristik krajinného rázu

Místo krajinného rázu – část krajiny relativně homogenní z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od jiných míst krajinného rázu. Je nejmenším hodnoceným prostorem; jedná se zpravidla o vizuálně vymezený krajinný prostor, který je pohledově spojitý z většiny pozorovacích míst, nebo o území typické díky své výrazné charakterové odlišnosti.

Oblast krajinného rázu – krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich, a který zahrnuje více míst krajinného rázu; je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní či umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik.

2. Metodika

Hodnocení vlivu záměru „Morava, km 230,728 – 231,934 - PBPO na pravém břehu a napojení levobřežního ramene“ na krajinný ráz je založeno na obecně používané metodice Vorla et al. (2004). Metoda posouzení vlivu záměru na krajinný ráz vychází z principu ochrany takových charakteristik, znaků a hodnot krajinného rázu, které jsou výraznými atributy přírodní a estetické kvality krajiny. Princip metody spočívá v rozložení celkového problému na dílčí, samostatně řešitelné kroky. Snahou je tudíž případnou subjektivitu rozčlenit na řadu menších rozhodnutí a případné nepřesnosti a odchylky vyplývající z více či méně subjektivních pohledů minimalizovat. Rozložení problému se podle metodiky Vorla et al. (2004) provádí:

- vymezení dotčeného krajinného prostoru
- prostorovou a charakterovou diferenciací dotčeného krajinného prostoru, tzn. rozložením území na charakterově homogenní části krajiny – oblasti krajinného rázu a místa krajinného rázu
- identifikací znaků a hodnot přírodní, kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu v oblastech a místech krajinného rázu
- posouzení míry vlivu navrhovaného záměru na identifikované znaky a hodnoty

Výstupem studie je závěr, ve kterém se konstatuje míra zásahů navrhovaného záměru do:

- přírodní, kulturní nebo historické charakteristiky
- přírodních a estetických hodnot
- významných krajinných prvků (VKP)
- zvláště chráněných území (ZCHÚ)
- kulturních dominant
- harmonického měřítka a vztahů

Pro vymezení dotčeného krajinného prostoru a míst krajinného rázu byla použitím mapové aplikace Analýza výškopisu (Český úřad zeměměřický a katastrální) provedena analýza viditelnosti. Výpočet byl založen na základě prostorové definice stavby a digitálního modelu povrchu České republiky 1. generace (DMP 1G) v rozlišení 2 x 2 m. Model byl vymezen v letech 2009–2013 metodou leteckého laserového skenování reliéfu, tudíž kromě informací o terénu zahrnuje data i o rostlinném pokryvu a větších antropogenních objektech (budovy, infrastruktura apod.). Limitující faktor analýzy představuje absence informací o překážkách, které jsou proměnlivé v čase (zejména vegetace). Výstup zpracované analýzy proto vyjadřuje maximální možnou viditelnost stavby pouze na základě digitálního modelu.

Na lokalitě bylo 30. srpna, 11. a 12. září 2019 a 29. května 2020 provedeno terénní šetření, v rámci kterého byla navštívena místa s výhledem na záměr. Pozornost byla věnována zejména lokalitám s předpokladem vyšší návštěvnosti, které na lokalitě zastupují hlavně polní cesty a stezky podél řeky.

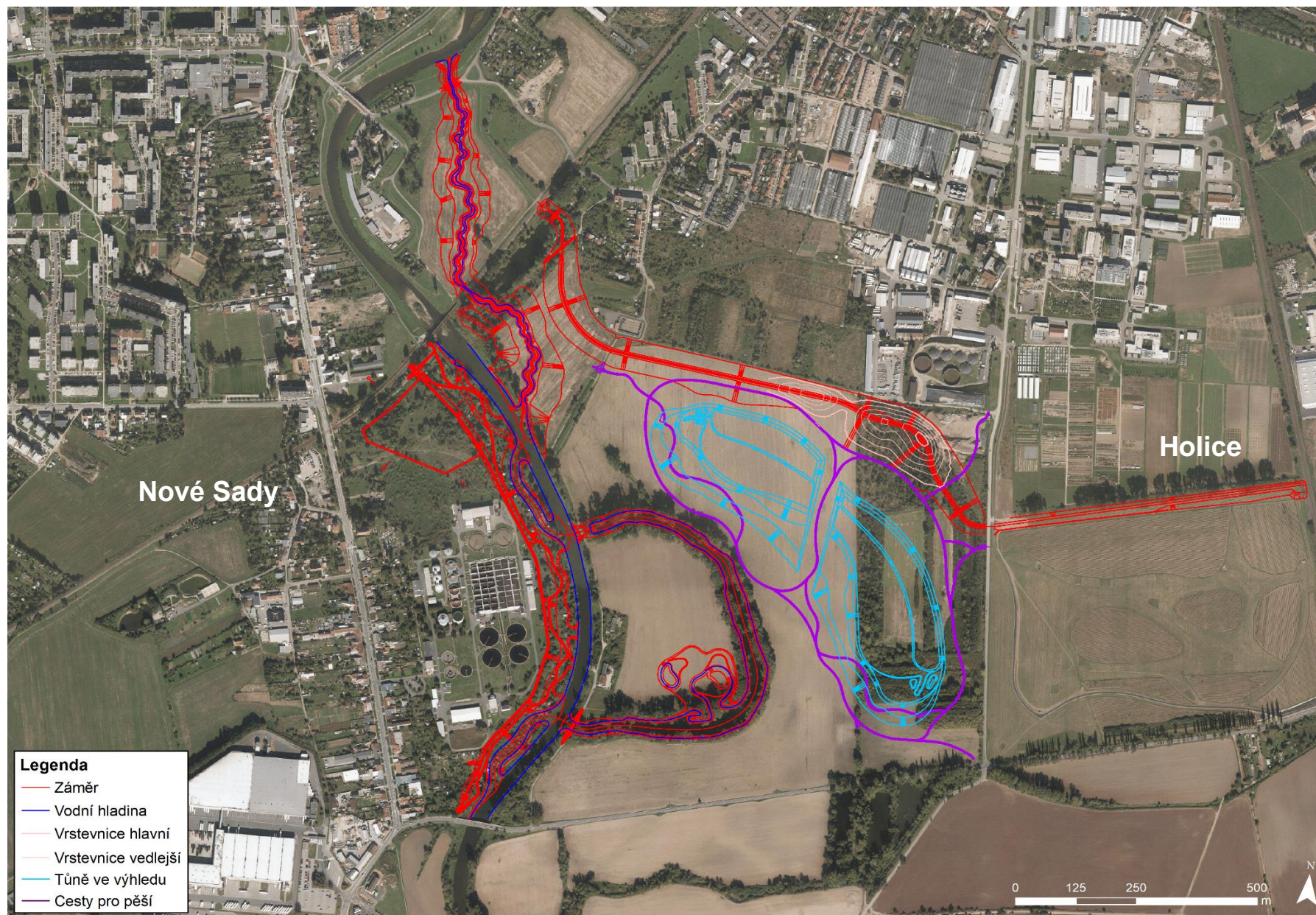
3. Údaje o záměru

Název: „Morava, km 230,728 – 231,934 – přírodě blízká protipovodňová opatření na pravém břehu a napojení levobřežního ramene“

Umístění: Stát: Česká republika
Kraj: Olomoucký
Katastrální území: Hodolany
Nové Sady u Olomouce
Holice u Olomouce

Stručný popis záměru:

Výstavba je součástí komplexního návrhu přírodě blízkých protipovodňových opatření na řece Moravě poblíž Olomouce. Součástí záměru je příměstská revitalizace pravého břehu Moravy podél ochranné hráze u čističky odpadních vod (ČOV) v délce cca 1150 m a napojení odstaveného ramena Moravy. Úpravy zahrnují pravý břeh v úseku říčních km 230,728 – 231,934 od mostu železniční trati č. 301 níže po toku po most silnice II/570. Navrženo je vybudování vedlejších koryt napodobující členité a meandrující vedení historické trasy řeky Moravy. Vedlejší koryta budou částečně zaplavena a zatápěna od mírně zvýšených průtoků cca v rozmezí Q60d – Q30d. Ve střední části úseku je navrženo vybudování bočního koryta s nátokem od Q60 – 30d s meandrující, stále zaplavenou kynetou. V linii břehové hrany budou lokálně ponechány ostrovy. Břehy u zemního valu podél ČOV jsou projektovány členité s mírným sklonem. Realizací záměru dojde k navýšení (u ČOV) a vybudování nové (u lokality Nový Svět) zemní hráze. Odstavené rameno na levém břehu bude napojeno k hlavnímu toku Moravy. Ve slepém rameni se předpokládá odtěžení nánosů a jeho prohloubení. Přechod ramene je navržen pomocí lávky či mostkem pro automobilovou dopravu. Navrhuje se odlehčení řeky Moravy před železničním mostem do odlehčovacího ramene (průlehu) a vybudování inundačního mostu v železničním násypu. Průleh je zamýšlen jako zemní kanál šířky ve dně min. 10 m (dno může být proměnlivě široké). Celková situace záměru je na obr. 1.

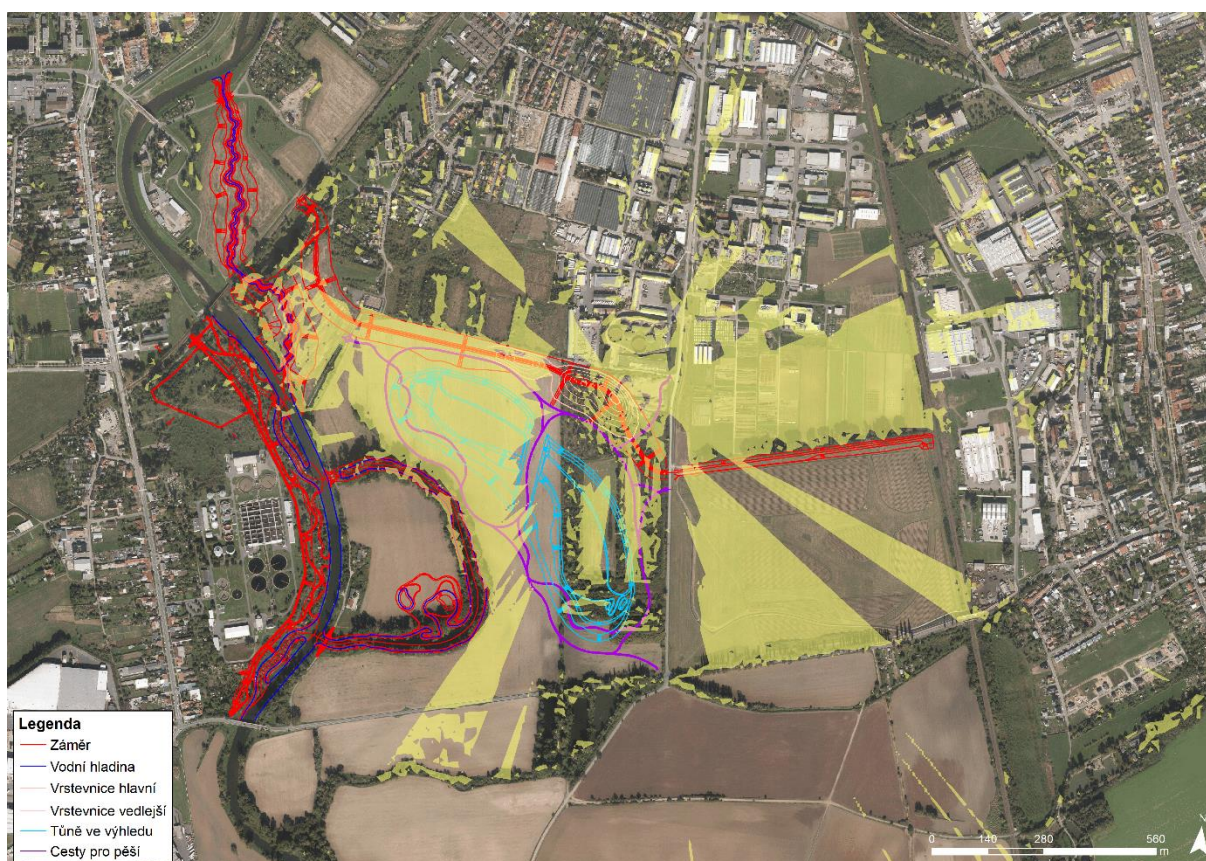

Obr. 1: Celková situace záměru „Morava, km 230,728 – 231,934 – PBPO na pravém břehu a napojení levobřežního ramene“

4. Potenciálně dotčený krajinný prostor

Potenciálně dotčený krajinný prostor je část krajiny dotčená předpokládanými vlivy (zpravidla vizuálními, ale též akustickými apod.) hodnoceného záměru a zahrnuje jedno či více míst krajinného rázu (Vorel et al. 2014, Vorel et Kupka 2011).

Potenciálně dotčený krajinný prostor záměrem zahrnuje jižní extravilán Olomouce a jeho bezprostřední okolí. Úpravy hlavního koryta a vybudování průlehu či tůní mohou být pozorovatelné pouze z bezprostředního okolí. Nejpatrnějším stavebním objektem projektu je zemní val u Nového Světa (SO 01.1.1a). V místě současné deponie je navrženo navýšení valu kvůli uložení značných přebytků zeminy z výstavby. Zde podle projektu dosahuje výška koruny nad okolním terénem cca 6 m. Maximální šířka valu v patě je až 134 m, v koruně místy až 15 m. Na základě analýzy viditelnosti bude tento val pozorovatelný zejména z přiléhajících ploch Nových Sadů, Nového Světa a Holice, neboť dálkové pohledy v tomto rovinatém území zakrývají doprovodné porosty vodních toků (Hamerský náhon, Morava), silnic (II/570) a samotná zástavba dotčených městských částí. Grafický výstup analýzy je na obr. 2.

Obr. 2: Výstup analýzy viditelnosti; žlutě je vymezena oblast, ze které může být patrna koruna zemního valu (nejvyšší bod záměru)

5. Oblast krajinného rázu

Kapitola obsahuje obecnou charakteristiku širšího území (oblasti krajinného rázu) a jeho zařazení do krajinných souvislostí (geomorfologie, biogeografie).

5.1. Geomorfologie

Lokalita záměru je situována na ploše Hornomoravského úvalu. Z hlediska nižší geomorfologické jednotky se nachází ve Středomoravské nivě, která je akumulární rovinou podél Moravy a spodní Bečvy. Rovinu tvoří štěrkopísčité svrchní vrstvy písčitých hlín a hlinitých písků. Unikátní je zde ekosystém nížinného toku Moravy s meandry, ostrůvky, říčními náplavami a bočními říčními rameny. Úplný přehled geomorfologického členění zájmové lokality je v tab. 1 (dle Demka et Mackovčina 2006).

Tab. 1: Geomorfologické členění zájmového území

Provincie	Západní Karpaty
Soustava	Vněkarpatské sníženiny
Podsoustava	Západní Vněkarpatské sníženiny
Celek	Hornomoravský úval
Podcelek	Středomoravská niva
Okrsek	Středomoravská niva

5.2. Hydromorfologie

Morava náleží do povodí Dunaje, délka toku činí 354 km, plocha povodí je 26 658 km², pramení pod Králickým Sněžníkem v 1380 m n. m. V horním úseku protéká úzkým údolím až k soutoku s Desnou u Postřelmovu, odkud se rozléhají široká údolí s inundacemi. Zde tok proudí do Hornomoravského úvalu a vede chráněnou krajinnou oblastí Litovelské Pomoraví, kde utváří přirozené meandry s komplexem lužního lesa. Jižně pod Olomoucí vtéká největší levobřežní přítok, řeka Bečva odvádějící vody z jižní části Moravskoslezských Beskyd. V Dolnomoravském úvalu je osou Moravského Slovácka a dále tvoří česko-slovenskou státní hranici až k trojmezí s Rakouskem, kde vtéká nejdelší přítok Dyje. Na Slovensku, u Bratislavy-Devína se Morava vlévá do Dunaje (VÚV T. G. Masaryka, Povodí Moravy).

5.3. Biogeografie

Na základě biogeografického členění České republiky (Culek et al. 2013) se zájmové území nachází v Prostějovském bioregionu, který je formován sprašovou pahorkatinou na dně úvalu. Potenciálně převažují dubohabrové háje s malými ostrovy teplomilných doubrav. Vyskytuje se výhradně 2. bukovo-dubový vegetační stupeň., ráz specifického přechodného charakteru bioregionu na hranicích hercynské, panonské a západokarpatské podprovincie je ovšem setřen dlouhodobým odlesněním. Dnešní biota je ochuzená, dominuje orná půda s minimem dřevinné

zeleně. Zachovány jsou pouze fragmenty vlhkých luk a travnatých lad. Lesy tvoří malé ostrůvky a vznikly druhotně na bývalých polích, pískovnách, pastvinách či loukách a skladbou se jedná převážně o drobné akátiny, vrbové lesíky a borové či smrkové monokultury. Nachází se zde velké vesnice až městečka a taktéž několik měst (Olomouc, Prostějov, Vyškov). Vodní plochy jsou vzácné, tvořené znečištěnými potoky a rybníky. Dominují černoze na spraších přecházející k okraji Dražanské vrchoviny na hnědozemě. V úvalech podél říček se vyskytují černice díky dlouhodobé regulaci toků. Podle Quitta (1971) leží území v teplé oblasti T2, pouze vyšší západní okraj území je v mírně teplé oblasti MT11. Jižní část je sušší díky uplatňování mírného srážkového stínu, zatímco podnebí severu je vlhké.

6. Vymezení míst krajinného rázu

Z hlediska krajinného rázu ovlivní hodnocená protipovodňová opatření pouze bezprostřední okolí. Dotčená krajina zaujímá pouze extravilán Olomouce, místních částí Nové Sady, Nový Svět a okrajově místní část Holice. Proto je za účely tohoto posouzení vymezeno pouze jedno místo krajinného rázu:

Řeka Morava v km 230,728 – 231,934

Přírodní charakteristika

Dotčený úsek toku Moravy je v širším krajinném kontextu nejvýznačnější přírodní charakteristikou území. I přes tuto skutečnost jsou ekologické hodnoty toku sníženy historickými antropogenními zásahy (regulace, napřímení, zához břehů). Některé části toku ovšem nadále vykazují přírodě blízký charakter. Doprovodné porosty na pravém břehu tvoří vzrostlé stromy či odumírající torza topolů bílých (*Populus alba*) a kanadských (*P. xcanadensis*), vrb (*Salix* sp.) a ovocných dřevin. Na tyto porosty navazují pouze polní, intenzivně obdělávané plochy a průmyslová zástavba periferií Olomouce. Na levém břehu se nachází neuspořádaná zahrádkářská osada s výsadbou okrasných a ovocných dřevin. Zemní val mezi osadou a ČOV zarůstá ruderalizovaný porost. Mimo ČOV na něj navazuje opuštěná, zarůstající plocha s rozvolněnou zelení. Mimo hlavní tok je charakteristickou lokalitou odstavené rameno. Jeho pobřežní vegetaci tvoří zapojený porost topolu kanadského, lípy srdčité (*Tilia cordata*) a ořešáku královského (*Juglans regia*). Význačné jsou především topoly, které kvůli křehkosti dřeva tvoří časté polomy, v důsledku čehož je vodní hladina hustě pokryta mrtvým dřevem. Význačné přírodní hodnoty má řeka až mimo záměr, za mostem silnice II/570, kde začíná evropsky významná lokalita Morava – Chropýňský luh.

Dotčená lokalita leží na území několika skladebních prvků ústředního systému ekologické stability (ÚSES), který je podle zákona č. 114/1992 Sb. definován jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Skladebními částmi ÚSES jsou biocentrum, biokoridor a interakční prvek. Biocentrum je biotop, nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému. Biokoridor je území, které sice neumožňuje rozhodující části organismů trvalou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry a tím vytváří z oddělených biocenter síť. Interakční prvky zprostředkovávají příznivé působení základních skladebních částí ÚSES na okolní méně stabilní krajinu do větší vzdálenosti. Interakční prvky (např. parky, izolované dřeviny a skupiny dřevin či tůň) mohou umožňovat trvalou existenci druhů, majících menší prostorové nároky. Dotčená lokalita leží na území částečně funkčního nadregionálního biokoridoru K 136 s vodní a nivní osou a na ploše částečně funkčního lokálního biocentra LBC10, které leží na levém břehu řeky Moravy.

V území se vyskytuje mnoho druhů rostlin a živočichů včetně zvláště chráněných, kteří jsou neodmyslitelnou součástí krajinných procesů. Většina druhů je součástí mokřadních (či vodních) společenstev nebo je vázána na břehové porosty či okolní lidské stavby. Jmenovat lze obojživelníky (skokani rodu *Pelophylax*), 27 druhů ryb (včetně ohrožené střeve potoční *Phoxinus phoxinus*) nebo některé ptáky (z chráněných druhů např. morčák velký *Mergus merganser*, moták pochop *Circus aeruginosus*, potápka malá *Tachybaptus ruficollis*) a savce bobra evropského (*Castor fiber*) a vydra říční (*Lutra lutra*). Úplný přehled flóry a fauny dotčeného území je v biologickém průzkumu Hykla et Petru (2019).

Obr. 3: Štěrková náplava na řece Moravě pod železničním mostem (12. 9. 2019)

Obr. 4: Dotčené břehové porosty a vodní tok z mostu silnice II/570 (11. 9. 2019)

Obr. 5: Pahýl topolu kanadského na levém břehu (11. 9. 2019)

Obr. 6: Odstavené levobřežní rameno s mrtvým dřevem (11. 9. 2019)

Obr. 7: Ústřední systém ekologické stability na území záměru

Kulturně-historická charakteristika

Novodobý charakter lokality byl spoluvytvářen při rozvoji městských částí a jejich rozrůstání se do otevřené příměstské krajiny převážně zemědělského charakteru. V oblasti je dobře zachovalá původní cestní síť, tvořena páteřní komunikací ulice Dolní Novosadská. Částečně zůstala zachována i zástavba řadových rodinných domů podél této páteřní komunikace. Jedná se o typické ulicové uspořádání zástavby, které respektuje historicko-urbanistickou strukturu a koncepci původní osady. Avšak v průběhu socialismu, kdy se budovala rozsáhlá sídliště pro tisíce obyvatel, došlo ke změně využití území a do otevřené krajiny se začala rozrůstat panelová sídliště a na ně navazující infrastruktura. Z původních kulturně-historických charakteristik se tak nezachovalo téměř nic. Význačné znaky kulturně-historické charakteristiky nebyly v tomto místě krajinného rázu zjištěny, výjimkou může být poměrně zachovalá řadová zástavba situovaná podél ulice Dolní Novosadská. Mimo vlivy plánovaného záměru se v území nachází řada lokálně významných památek např. kostel sv. Filipa a Jakuba, hrobka manželů Brdčkových či socha Panny Marie.

Obr. 8: Ukázka částečně dochované urbanistické struktury podél páteřní komunikace ulice Dolní Novosadská (vlevo aktuální ortofoto 2018, uprostřed letecký snímek z 50. let 20. století a vpravo výřez z II. vojenského mapování tzv. Františkovo mapování 1836–1852)

Vizuální charakteristika – estetické hodnoty, prostorové vztahy, harmonie

Vliv na současný charakter krajiny má dlouhodobé osídlení této lokality a způsob jejího využití. Krajina se využívala hlavně pro zemědělskou činnost, a to z důvodu kvalitní a vysoce výnosné půdy. Zemědělská činnost se v obraze zdejší krajiny nezapře ani v dnešní době, nachází se zde poměrně rozsáhlá intenzivně využívaná pole, působící uniformním charakterem. V 50. letech 20. století byly polní celky menší svojí rozlohou a pestřejší skladbou pěstovaných plodin. Velký význam pro hodnocenou lokalitu mělo rozsáhlé socialistické budování panelových domů a sídlišť, kdy docházelo k rozrůstání městské zástavby a infrastruktury do volné krajiny, což zanechalo v jejím obraze nesmazatelné stopy. Původní kulturní krajina s řadou menších předměstí tak ztratila svůj *genius loci* a byla násilně přeměněna na produkční a silně urbanizovanou krajinu s dominantním zastoupením antropogenních prvků.

Současné polní celky jsou vměstnány do silně urbanizované krajiny, kterou tvoří zástavba panelových domů a sídlišť na Nových Sadech, průmyslová zóna Šlechtitelů v Holici a zástavba

řadových rodinných domů a nižších panelových domů (max. 4NP) na Novém Světě. Mezi pravým břehem Moravy a poměrně zachovalou zástavbou řadových rodinných domů na ulici Dolní Novosadská se rozprostírá rozsáhlý areál ČOV a zahrádkářská kolonie, která bude úpravami pravého břehu Moravy odstraněna. Přidanou krajinářskou hodnotu v území má vzrostlá břehová vegetace vytvářející vizuální bariéry mezi polní a městskou krajinou. Záměr by měl navazovat ve své východní části na již realizovaný projekt Holického lesa, který lze vnímat jako významný krajinný prvek ve značně uniformní a urbanizované krajině.

Obr. 9: Vývoj zástavby a porovnání břehových porostů a zemědělských ploch mezi 50. léty 20. století a rokem 2018

Řešený krajinný prostor lze chápat jako částečně uzavřený, což je dáno jeho odlišností od okolní městské zástavby na jedné straně a vizuálním odcloněním od okolních krajinných prostor na straně druhé, a to vzrostlou břehovou vegetací podél Moravy a odstaveného ramene. Dálkové pohledy do okolních krajinných prostor jsou značně omezené, na většině míst vyloučené. Nicméně z některých prostorů se otevírá omezený průhled do větších dálek, jako je tomu na obr. 10, kde lze na horizontu rozpoznat siluety výškových budov např. budovu BEA Centra, komín teplárny apod. V rovinatém území je patrná absence míst nabízejících panoramatické pohledy.

Obr. 10: Pohled z nezpevněné cesty na levém břehu na pole a Olomouc, na horizontu je patrná budova BEA Centra, komín teplárny a sídliště na Novém Světě (11. 9. 2019)

Ve vztahu k předmětu hodnocení byly v místě krajinného rázu vymezeny následující znaky a hodnoty:

- Vodní tok Moravy s doprovodnými břehovými porosty
- Odstavené rameno Moravy s břehovými porosty
- Prvky ústředního systému ekologické stability
- Zvláště chránění živočichové
- Zachovalá původní cestní síť, tvořena páteřní komunikací ulice Dolní Novosadská

- Částečně zachovalá zástavba řadových rodinných domů podél ulice Dolní Novosadská (typické ulicové uspořádání zástavby)
- Částečně uzavřený charakter krajinného prostoru
- Průhledy na siluety výškových budov
- Prostorová, funkční a estetická odlišnost hodnocené krajiny od okolních urbanizovaných celků
- Uniformní obraz zemědělské krajiny

7. Vyhodnocení vlivů

Z hlediska potenciálního ovlivnění kulturně-historické charakteristiky území lze vznik významnějších negativních dopadů vyloučit. Smyslem protipovodňových opatření je mimo jiné revitalizace toku včetně obnovení jeho ekologicko-stabilizačních funkcí. Po realizaci záměru lze očekávat obnovu litorální a pobřežní vegetace a zlepšení stavu biotopů oproti stávajícímu stavu. Dlouhodobě neměnné využití území tudíž dozná po realizaci záměru z hlediska krajinné rázu pozitivních změn a to zejména v kontextu přírodní, estetické a vizuální charakteristiky území. Negativní vlivy na znaky krajinného rázu jsou spojené s etapou výstavby, kdy se v území bude frekventovaně pohybovat těžká technika a mechanizace, a kdy budou patrné narušené, obnažené plochy. Úpravy území rovněž vyžadují značné kácení porostů, nicméně projekt zahrnuje rozsáhlou náhradní výsadbu s více než 8000 dřevin (Zahradník 2020). Zde je příhodno uvést, že kácené porosty sice mají estetický význam vnímání krajinného rázu, nicméně často je tvoří nepůvodní topoly kanadské (*Populus xcanadensis*). Náhradní výsadba zahrnuje zejména domácí či zdomácnělé, neinvazní druhy. Navržená vegetace bude druhově, prostorově i funkčně pestrá a zahrnuje solitéry, skupinky, remízky i stromořadí. Esteticky hodnotné i z hlediska harmonického měřítka a vztahů krajiny budou alejové výsadby na zemních valech či solitéry okolo nově napojeného ramene. Ozeleněné zemní valy s alejemi podél Nového Světa zjemní ostrý předěl mezi polní krajinou a zástavbou okolních městských částí.

Nejvýznamnějším vizuálním prvkem celého projektu bude navržený zemní val táhnoucí se západovýchodním směrem od železniční trati č. 301 (městská část Nový Svět) až po železniční koridor Olomouc – Přerov (městská část Holice). Výška valu bude v některých místech dosahovat až 6 m nad okolní terén, a to zejména v místě tzv. Městského Dvora na Novém Světě, kde se v současné době nachází deponie. Šířka navrženého valu v patě je místy až 134 m a v koruně 15 m. Val sice bude vytvářet vizuální bariéru oddělující hodnocenou oblast od sousvislé městské zástavby přilehlých městských částí, avšak nepředpokládáme, že by mohl narušit dálkové pohledy na Olomouce a do okolní krajiny. Tyto pohledy jsou navíc v současné době značně omezeny nebo dokonce vyloučeny. Ozeleněný zemní val s výsadbou aleje nao-

pak může tvořit přirozenou hranici mezi krajinářsky a rekreačně zajímavým územím a panelovou sídlištní zástavbou. Zemní val bude tvořit elevaci v jinak uniformní rovinaté krajině, která může zdejšími obyvatelům a návštěvníkům lokality sloužit jako vyhlídkové místo nabízející dálkové pohledy do okolních krajinných prostor a na město, což je vzhledem ke stávajícímu charakteru území vyloučeno.

Tab. 2: Řeka Morava – míra vlivu záměru na identifikované znaky krajinného rázu včetně jejich projevu, významu a cennosti

Znaky a hodnoty	Projev			Význam			Cennost			Míra vlivu při výstavbě	Míra vlivu po realizaci
	Pozitivní	Neutrální	Negativní	Zásadní	Spoluurčující	Doplňující	Jedinečná	Význačná	Běžná		
Přírodní charakteristika											
Vodní tok Moravy s doprovodnými břehovými porosty	•			•				•		silný	pozitivní
Odstavené rameno Moravy s břehovými porosty	•			•				•		silný	pozitivní
Prvky ústředního systému ekologické stability	•				•				•	silný	pozitivní
Zvláště chránění živočichové	•				•				•	silný	pozitivní
Kulturně-historická charakteristika											
Dobře zachovalá původní cestní síť, tvořena páteří komunikací ulice Dolní Novosadská	•				•			•		žádný	neutrální
Částečně zachovalá zástavba řadových rodinných domů podél ulice Dolní Novosadská (typické ulicové uspořádání zástavby)	•				•			•		žádný	neutrální
Vizuální charakteristika včetně estetických hodnot harmonického měřítka a vztahů v krajině											
Částečně uzavřený charakter krajinného prostoru	•				•			•		silný	pozitivní
Průhledy na siluety výškových budov		•			•				•	slabý	neutrální
Prostorová, funkční a estetická odlišnost hodnocené krajiny od okolních urbanizovaných celků	•			•				•		silný	pozitivní
Uniformní obraz zemědělské krajiny			•		•				•	slabý	pozitivní

8. Závěr

Předložená studie hodnotí vliv záměru „Morava, km 230,728 – 231,934 – přírodě blízká protipovodňová opatření na pravém břehu a napojení levobřežního ramene“ na krajinný ráz. Prostor dotčený záměrem zahrnuje zejména jižní extravilán Olomouce a jeho bezprostřední okolí. Vliv záměru na identifikované znaky a hodnoty krajinného rázu lze ve většině případů hodnotit jako slabý. Výjimkou jsou přírodní charakteristiky, které budou při stavbě značně omezeny. Po realizaci záměru lze však v konečném důsledku očekávat zlepšení stávajících přírodních poměrů území. Adekvátní kompenzací za rozsáhlé kácení je navržená náhradní výsadba, která zahrnuje druhově, prostorově a esteticky pestrskou skladbu dřevin. Navržené krajinářské úpravy lze v celkovém kontextu hodnotit jako pozitivní zásah do současně málo atraktivního území. Nejpatrnějším (vizuálně nejvíce exponovaným) stavebním objektem projektu je zemní val podél městské části Nový Svět. Navržená výška valu je v některých místech až 6 m nad stávající terén. Při realizaci stavby může val vytvářet vizuální bariéru oddělující oblast od souvislé městské zástavby přilehlých městských částí. Avšak nepředpokládáme, že by mělo dojít k narušení dálkových pohledů na zastavěnou část Olomouce nebo do okolních krajinných prostor. Zemní val naopak může tvořit přirozenou hranici mezi krajinářsky a rekreačně zajímavým územím a panelovou sídlištní zástavbou. Přejít mezi těmito odlišnými prostory by mohla zjemnit právě linie zemního valu s navrženou výsadbou dřevin. Bezesporu se bude jednat o značnou elevaci v jinak rovinatém terénu, což však nemusí být negativem, protože vrcholová část může sloužit jako vyhlídkový bod nabízející pohledy na Olomouc a do okolních krajinných prostor.

Na základě výše uvedeného hodnocení je možno konstatovat, že realizace záměru „Morava, km 230,728 – 231,934 – přírodě blízká protipovodňová opatření na pravém břehu a napojení levobřežního ramene“ bude představovat únosný zásah do zákonných kritérií a znaků krajinného rázu dle § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

9. Literatura a použité podkladové materiály

- Bukáček R., Matějka P. (2002): Hodnocení krajinného rázu (metodika zpracování). Správa chráněných krajinných oblastí ČR. 32 pp.
- Culek M., Grulich V., Laštůvka Z., Divíšek J. (2013): Biogeografické regiony České republiky. Masarykova univerzita, Brno.
- Demek J., Mackovčín P. (2006): Zeměpisný lexikon: Hory a nížiny. AOPK ČR, Brno.
- Hykel M., Petrů A. (2019): „Morava, km 230,728 – 231,934 - PBPO na pravém břehu a napojení levobřežního ramene“ Biologický průzkum (rešerše). Ecological Consulting a.s., Olomouc.
- Kupka J. (2010): Krajiny kulturní a historické, Vliv hodnot kulturní a historické charakteristiky na krajinný ráz naší krajiny. ČVUT Praha, 180 pp.
- Löw J., Míchal I. (2003): Krajinný ráz. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, 552 pp.
- Míchal I. (1999): Metodika hodnocení krajinného rázu Agentury ochrany přírody a krajiny ČR – Problémy a výsledky. In: Péče o krajinný ráz – cíle a metody. Ed. Vorel I., Sklenička P. Praha: ČVUT, 111–116
- Neuhäuslová et al. (2001): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Academia, Praha.
- Vorel I., Bukáček R., Matějka P., Culek M., Sklenička P. (2004): Posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. Metodický postup. Nепublikováno. ČVUT Praha, FA, ústav urbanismu.
- Vorel I., Kupka J. (2011): Krajinný ráz – identifikace a hodnocení. ČVUT Praha, FA, ústav urbanismu, 148 pp.
- Zahradník D. (2020): „Morava, km 230,728 – 231,934 - PBPO na pravém břehu a napojení levobřežního ramene“ Studie vegetačních úprav. Ecological Consulting a.s., Olomouc.

Územní plán Olomouc

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Internetové zdroje:

Mapový portál AOPK ČR – <http://mapy.nature.cz>

Mapový portál – <http://mapy.cz>

Mapové služby a data Národního památkového ústavu – <https://geoportal.npu.cz/web>

Přílohy

Příloha 1: Doklad o absolvování kurzu

Příloha

Doklad o absolvování kurzu

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA STAVEBNÍ
akreditovaná instituce u MV ČR AK/I-16/2014

vydává v souladu s ustanovením § 20 zákona č.312/2002Sb., o úřednících
územně samosprávných
celků a o změně některých zákonů, v platném znění

OSVĚDČENÍ

Mgr. MICHAL HYKEL

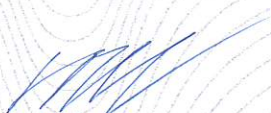
absolvoval program

Ochrana krajinného rázu dle §12 zák. č. 114/1992 Sb.
**IDENTIFIKACE A KLASIFIKACE ZNAKŮ KRAJINNÉHO RÁZU A
UŽITÍ VÝSLEDKŮ PŘÍPADOVÉHO A PREVENTIVNÍHO HODNOCENÍ
V ROZHODOVACÍCH A PLÁNOVACÍCH PROCESECH**

pořádaného v cyklu
„Metody ochrany charakteru a identity kulturní krajiny“

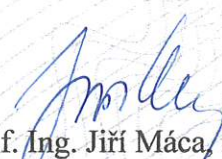
v rozsahu 44 hodin

Číslo akreditovaného programu:
AK/PV-185/2014

doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc.
odborný garant kurzu

doc. Ing. arch. ThLic. Jirí Kupka, Ph.D.
vedoucí katedry urbanismu a ÚP

prof. Ing. Jirí Máca, CSc.
děkan Fakulty stavební

V Praze dne 25.4.2019

No-2019-03

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA STAVEBNÍ
akreditovaná instituce u MV ČR AK/I-16/2014

vydává v souladu s ustanovením § 20 zákona č. 312/2002Sb., o úřednicích
územně samosprávných
celků a o změně některých zákonů, v platném znění

OSVĚDČENÍ

Mgr. RUDOLF POLÁŠEK

absolvoval program

Ochrana krajinného rázu dle §12 zák. č. 114/1992 Sb.
**IDENTIFIKACE A KLASIFIKACE ZNAKŮ KRAJINNÉHO RÁZU A
UŽITÍ VÝSLEDKŮ PŘÍPADOVÉHO A PREVENTIVNÍHO HODNOCENÍ
V ROZHODOVACÍCH A PLÁNOVACÍCH PROCESECH**

pořádaného v cyklu
„Metody ochrany charakteru a identity kulturní krajiny“

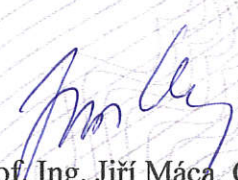
v rozsahu 44 hodin

Číslo akreditovaného programu:
AK/PV-185/2014

doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc.
odborný garant kurzu

doc. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.
vedoucí katedry urbanismu a ÚP

prof. Ing. Jiří Máca, CSc.
děkan Fakulty stavební

V Praze dne 25.4.2019

No-2019-17